

ARHITEKTURNI PROSTOR IN MATERIALI

Arhitekturni prostor
[PROAMBIENT](#)

ARHITEKTURNI PROSTOR IN MATERIALI

Zvedeli ste že, da je arhitektura umetnost oblikovanja prostora za praktično uporabo.

Prostor je človeku nudil zavetje že v preteklosti, ko si je postavljajl preproste kolibe iz lesa. Ko še ni imel železnega orodja, da bi z njim obdelal les, je zabil v tla kole in jih na vrhu spel s šibjem. Pozneje si je delal bivališča tudi iz kamnov, naloženih drug na drugem,

ali iz stolčene gline; te stene je ometal z blatom, včasih pa pokril tudi s slamo ali lesom.

Ko pa je iznašel orodje, je lahko z njim les obdelal in tako iz brun sestavil kočo. Pokril jo je z lesenimi deščicami – skodlami. To je bila prva preprosta likovna tvorba.

koliba

koča

Kmalu je začel graditi hiše, sprva še iz kamna in lesa: najprej pritlične, nato pa že v nadstropjih. Prve velike kamnite in lesene stavbe so imele debele zidove, njihovo nosilno ogrodje (skelet ali konstrukcija) pa je bilo masivno, deloma kamnito in deloma leseno.

Pozneje je človek začel zidati iz opeke. Opečni so bili nosilni zidovi: zunanji, srednji in tudi vsi tisti, ki so zapirali stene med zidovi in ločevali prostor od prostora. Opečna gradnja je bila vidna tudi od zunaj, pomenila pa je tudi prvo izolacijo pred mrazom, vročino in požarom. Večnadstropna gradnja tako ni bila več težavna.

V sodobnem času se je pojavila armirnobetonska gradnja. Beseda “armirati” je latinskega izvira (“armare” pomeni obložiti ali “z železno konstrukcijo utrditi”). Pri tem načinu gradnje skelet zgradbe sestavljajo bolj ali manj na gosto postavljeni betonski stebri ali piloti, zabiti v zemljo. O njihovi postavitvi arhitekt temeljito razmisli, ko načrtuje prostore v zgradbi. Stebri v višjih nadstropjih prenašajo pritisk na strop nižjih nadstropij. Načrtovati je mogoče uporabne (funkcionalne) prostore po nadstropjih, kar omogoča arhitektu svobodno oblikovanje prostora z odprtimi stenami po nadstropjih (etažah); svobodno načrtuje balkone, terase. Zgradbo lahko popolnoma “odpre”, postavi jo na stebre in jo dviguje v številna nadstropja.

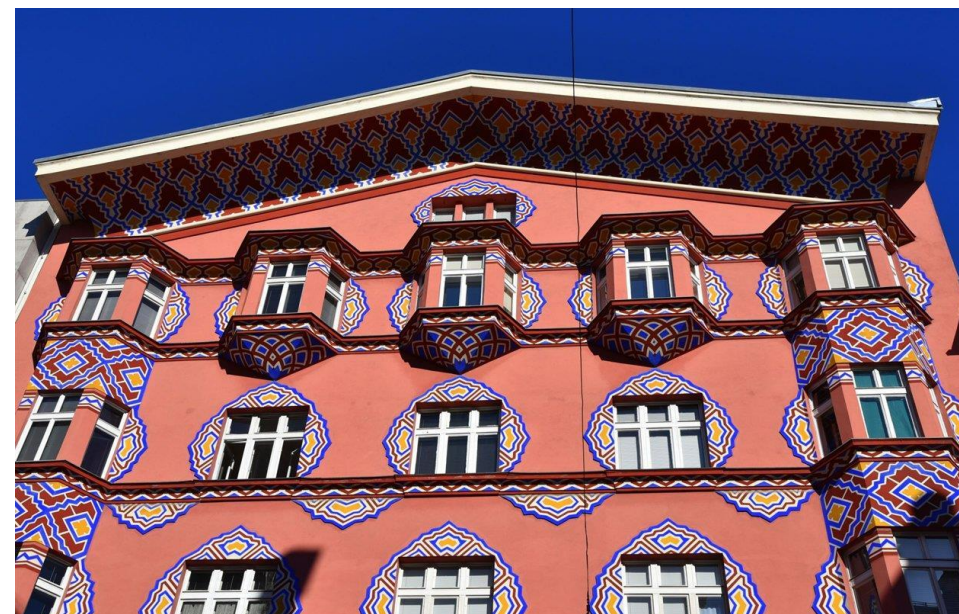
Streha stavbe je lahko ravna, z večjim ali manjšim naklonom (položne, strme strehe), z velikim ali majhnim napuščem ali brez (široki, ozki napušči). Pokriva le stene stavbe, na nekaterih delih pa se razteza celo do tal, če hiša ni previsoka. Katero obliko strehe arhitekt načrtuje, je odvisno od okolja, v katerem hiša stoji. Streha je lahko hkrati tudi strop, ki pa mora biti primerno izolirana. Kritina strehe je lahko salonitna, opečna, lesena, kovinska, betonska itn. Pročelje (fasada) je opremljeno z vrati, okni, okenci, linami, opečnimi mrežami, vogali, izzidki, nadstreški, ložami, balkoni, zasteklenimi lopami, steklenjaki, zimskimi vrtovi ... Pročelna lupina in streha bolj ali manj pokrivata celotno stavbo, odvisno od materialov, ki jih je arhitekt uporabil. Steklene in prozorne plastične mase nam omogočajo vpogled v notranjost in iz nje v zunanji prostor.

Po oblikovanju lupine pročelja sodimo o domiselnosti oblikovanja in umetniški moči ustvarjalca. Arhitekt torej posebej razmišlja o načrtovanju pročelja. Tako lahko pri pročelju prevladuje enoten material ali pa je iz več materialov. V tem primeru mora biti pozoren na to, kako jih bo kombiniral, saj ima vsak material svojo težo, gostoto, svetlost, barvo in površino. Prav z različnimi lastnostmi materialov pa lahko arhitekt doseže želene učinke na pročelju, kajti ta ali oni material lahko v kombinaciji z drugim materialom ustvari povsem samosvojo lastnost. Arhitekt pazi, da se materiali stavbe (harmonično) ujemajo z naravnim in urbanim okoljem. Po obliki, vlogi in materialu se mora stavba povezati in vrasti v okolje ter se spojiti z naravo. Pomembna je tudi odpornost materiala na podnebje; tako je na primer istrski kamen odporen na sol, zato z njim zidamo ali oblagamo stavbe ob morju, ne uporabljamo pa ga za gradnjo v alpskem svetu. Tja naj tudi ne bi postavljali stavb z marmornimi, železnimi ali steklenimi pročelji in s pročelji iz plastičnih mas. Takšni materiali so primernejši za mestna okolja.

NUK arh. J. Plečnik

Vurnikova hiša Ljubljana

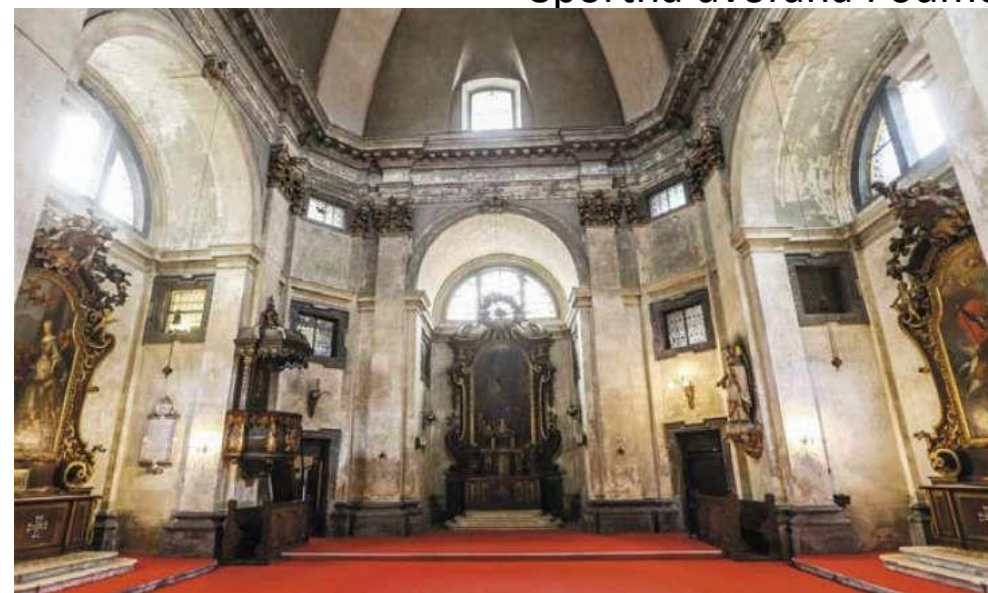
Pri načrtovanju upošteva arhitekt primernost oblike stavbe glede na posamezno okolje, na primer vaško ali mestno. Ob tem razmišlja tudi o uporabi materialov glede na namen načrtovane stavbe: zasebna stavba (stanovanje, družinska hiša, skupinski blok) ali javni prostor (trgovine, športne hale, spominski objekti, šole, bolnišnice), industrijski obrat ali versko svetišče (sakralni objekti oziroma cerkve).

Športna dvorana Podmežakla

Stanovanjski bloki v Mariboru

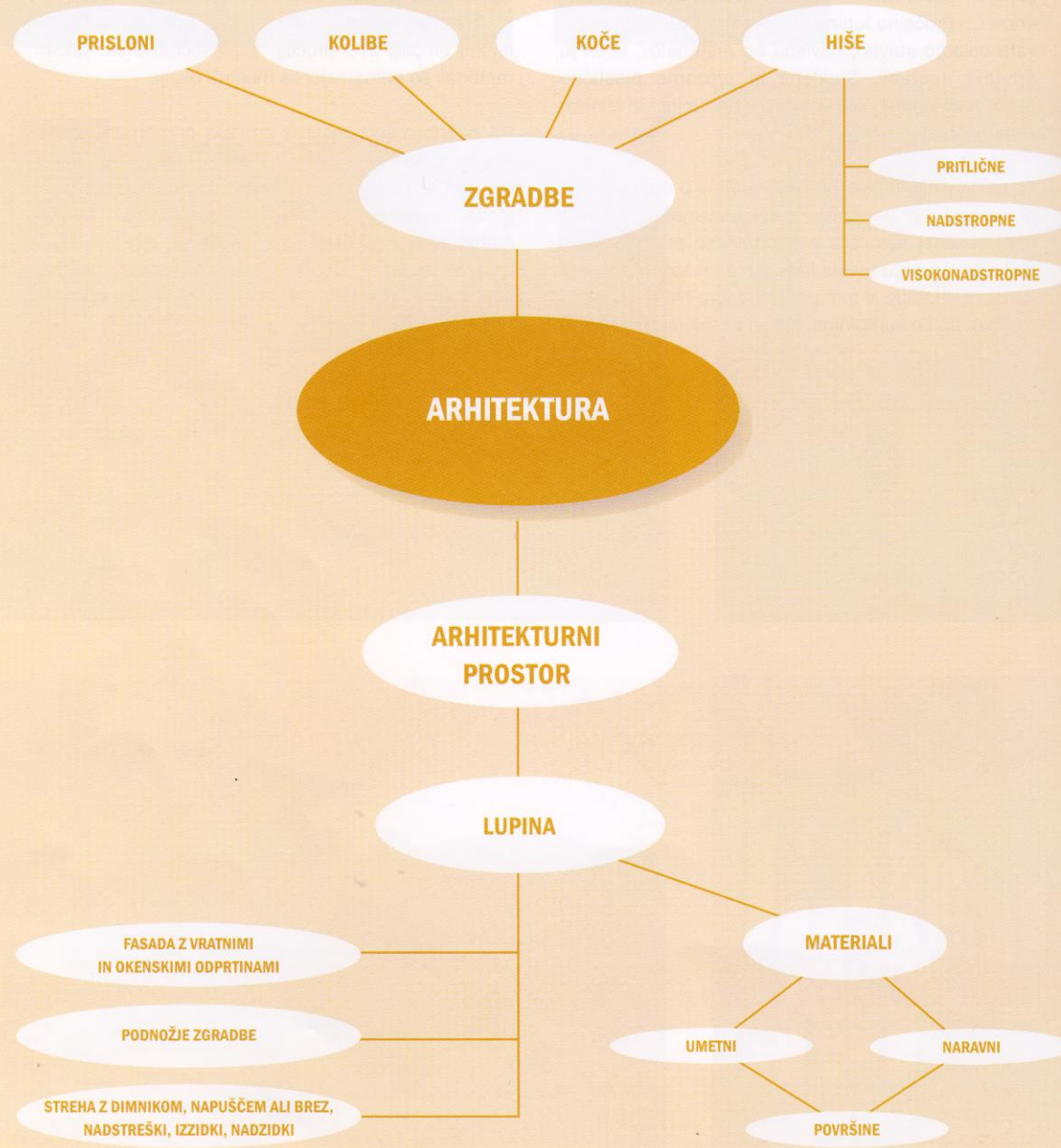

Cerkev v Križankah, Ljubljana

Naloga:

- Preberi snov
 - V word dokumentu ali Ppt napravi nalogo s pomočjo miselnega vzorca tako, da besedilu iz miselnega vzorca dodaš ustrezne fotografije. Poglej si primer del narejene naloge.
 - Rok oddaje naloge je **8. 1. 2021.**
-
- Literatura: Likovno izražanje, Učbenik za likovno vzgojo za 8. razred devetletne osnovne šole, Debora, 2004

MISELNI VZOREC ZA DOPOLNITEV

ARHITEKTURA ZGRADBE

PRIMER ENEGA DELA NALOGE

kolibe

koče

hiše

pritlične
hiše

nadstropne
hiše

visokonadstropne
hiše